

01 Praktická hudobná mini-teória k improvizácii

Minimum každého dobrého hudobníka

Tónina C dur

(0#)

Doškálne septakordy

(Septakordy vytvorené na jednotlivých stupňoch danej stupnice a sú tvorené len tónmi príslušnej stupnice; v rámci jednej tóniny ich môžeme navzájom kombinovať.)

Cmaj⁷	d⁷	e⁷	Fmaj⁷	G⁷	a⁷	h⁷₅₋	Cmaj⁷
I.	ii.	iii.	IV.	V. ⁷	vi.	vii.	I.

K improvizácii potrebuješ vedieť, aký typ akordu (dur, mol, sedmička) sa nachádza na každom stupni v stupnici, aby si vedel, akú stupnicu teoreticky použiť (napr. v C dur na druhom je molová sedmička a hráme dórsku). Samozrejme, dá sa hrať na jednoduchšie podklady aj „tóninovo“, že vnímaš všetko ako „je to v C durovej tónine, tak používam len stupnicu C dur“ a dávaš dôraz na základný tón akordu, ale trošku ťa to môže obmedzovať v zvukovom vyjadrení, pretože každý mód má svoju charakteristickú farbu.

Použitie stupníc a postupov pri improvizácii

Cmaj⁷

- = durová stupnica (iónska) C D E F G A H C
- = durová pentatonika C D E G A C
(bez kvarty a septimy, dobre sa v nej improvizuje)
- = country stupnica C D **Es** E G A C
- = bebopovka majková C D E F G **Gis** A H C
- = rozklad septakordu C E G H C
- = postup 3 5 7 9 E G H D
- = zacielený poltón/chromatika **Cis**-C, **Fis**-G atď.

d⁷

= **dórska stupnica**

D E F G A H C D

(molová stupnica so zvýšenou sextou – „dórska sexta“)

= **dórska pentatonika**

D E G A C D

(nemá vyhranení dur/mol charakter – chýba tercia)

= **bluesovka**

D F G As A C D

= **rozklad septakordu**

D F A C D

= **postup 3 5 7 9**

F A C E

= **zacielený poltón/chromatika Cis-C, Fis-G** atď.

= ...

e⁷

= **frygická stupnica**

E F G A H C D E

(molová stupnica so zníženou sekundou = „frygická sekunda“)

= **frygická pentatonika**

E G A C D E

(molový charakter bez sekundy a kvinty)

= **rozklad septakordu**

E G H D E

= **zacielený poltón/chromatika Cis-C, Fis-G** atď.

= ...

Fmaj⁷

= **lydická stupnica**

F G A H C D E F

(durová stupnica so zvýšenou kvartou = „lydická kvarta“)

= **rozklad septakordu**

F A C E F

= **postup 3 5 7 9**

A C E G

= **zacielený poltón/chromatika Cis-C, Fis-G** atď.

= ...

G⁷

- = **mixolydická stupnica** G A H C D E **F** G
(durová stupnica so zníženou septimou = „mixolydická septima“)
- = **mixolydická pentatonika** G A C D E G
(nemá vyhranený dur/mol charakter – chýba tercia)
- = **bebopovka dominantná** G A H C D E F **Fis** G
- = **rozklad septakordu** G H D F G
- = **postup 3 5 7 9** H D F A
- = **zacielený poltón/chromatika** **Cis-C, Fis-G** atď.
- = ...

a⁷

- = **molová stupnica (aiolská)** A H C D E F G A
- = **aiolská pentatonika (bluesová)** A C D E G A
(molový charakter bez sekundy a sixty)
- = **bluesovka** A C D **Es** E G A
- = **rozklad septakordu** A C E G A
- = **zacielený poltón/chromatika** **Cis-C, Fis-G** atď.
- = ...

h⁷ / 5-

- = **lokrická stupnica** H C D E F G A H
- = **rozklad septakordu** H D F A H
- = **zacielený poltón/chromatika** **Cis-C, Fis-G** atď.
- = ...

Ďalšie stupnice pri improvizácii

= **molová harmonická stupnica** A H C D E F **Gis A**

- má zvýšenú septimu, ktorá oživuje molovú tóninu

- využíva sa **pri dominantných septakordoch (5. stupeň) v molových tóninách** (napr. v a molovej tónine pri akorde E⁷)

= **molová melodická stupnica** A H C D E **Fis Gis A**

- má zvýšenú sextu aj septimu smerom nahor, nadol sa hrá normálna prirodzená (v džezovej improvizácii sa často necháva zvýšená sexta a septima aj pri vzostupných postupoch)

- využíva sa napr. pri spojeniach: molová subdominanta + durová dominantna, alebo durová subdominanta + durová dominantna

= **pri hraní blues** použi napr. **bluesovú stupnicu**

rovnomennú (čiže do A duru hráš a bluesovku), alebo hraj

„dur-molovo“, čiže striedaj **durovú pentatoniku** alebo

country stupnicu s bluesovou rovnomennou (tonika =

durová, subdominanta = bluesová rovnomenná, tonika = durová atď.)

X⁹⁻

= môžeš použiť napr. **molovú hamonickú** (ktorá je na 6. stupni v danej tónine, čiže X⁹⁻ je ako dominantný akord)

= môžeš použiť napr. **zmenšenú** (od malej sekundy vyššie od základného tónu, od tercie, od kvinty, od septimy od základného tónu akordu = celo-poltónovú zmenšenú)

X^{dim}

= akord je vytvorený na siedmom stupni v molovej harmonickej, alebo sa „požičiava“ na siedmy stupeň do durovej stupnice

= môžeš použiť napr. **zmenšenú** (od každého tónu akordu = celo-poltónovú)

...na pokračovaní sa pracuje